

EU:s nya ungdomsstrategi

2017/18:FPM121

Utbildningsdepartementet

2018-06-26

KOM (2018) 269 slutlig
Meddelande om EU:s nya ungdomsstrategi

Sammanfattning

Kommissionen presenterade den 22 maj 2018 ett meddelande om förslag till EU:s nya ungdomsstrategi för 2019–2027. Jämfört med det nuvarande europeiska ramverket på ungdomsområdet föreslås arbetet fokusera på färre områden och struktureras bättre på EU-nivån.

Ungdomsstrategin föreslås huvudsakligen syfta till att ge unga kvinnor och män mer makt över sina egna liv, uppmuntra ungdomar till att vara aktiva medborgare, bidra till att förebygga socialt utanförskap bland ungdomar och till att de politiska besluten påverkar ungdomar i en mer positiv riktning.

De verktyg som föreslås för att nå detta är bl.a. en sektorsövergripande ungdomssamordnare inom EU som ska ge ungdomar en röst vid utformningen av EU:s politik, en kartläggning av EU:s satsningar på ungdomar och en ny och mer inkluderande ungdomsdialog med fokus på ungdomar med färre möjligheter. Vidare föreslås större rörlighet vid volontärarbete och solidaritetsverksamhet, ett ökat erkännande av icke-formellt lärande samt att en förstärkning av kopplingen mellan EU:s ungdomspolitik och liknande EU-program som Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren.

Regeringen ställer sig bakom att en ny ungdomsstrategi utarbetas på ungdomsområdet.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

År 2009 antogs under det svenska ordförandeskapet en resolution om ett europeiskt ramverk på ungdomsområdet för perioden 2010–2018, den s.k. ungdomsstrategin (2009/C 311/01). Strategin fokuserar dels på att skapa fler

och mer jämlika möjligheter för ungdomar vad gäller utbildning och arbetsmarknad, dels på att främja ett aktivt medborgarskap, social inkludering och solidaritet. Strategin har ett tvärsektorielt angreppssätt för att betona ungdomsperspektivet inom områden som utbildning, hälsa, arbete och social inkludering. För att genomföra strategin gjordes en kunskapsinsamling om ömsesidigt lärande, en dialog fördes med ungdomar och en mobilisering gjordes av relevanta utgiftsprogram.

EU har under 2017 utvärderat ramverket genom konsultationer med berörda parter. Slutsatsen är att samarbete på ungdomsområdet har visat sig vara värdefullt då det har lett till både policyförändringar och lagändringar på nationell nivå samt ökat ungdomsorganisationernas kapacitet. Den kritik som har förts fram har handlat om att strategin har försökt att täcka in ett allt för stort antal områden och att avsaknad av uppföljningsverktyg minskade strategins effektivitet. Det har varit svårt att nå ut till alla berörda ungdomar, särskilt de med färre möjligheter och unga aktiva i organisationer på gräsrotsnivå.

I den nya strategin vill kommissionen därför ta med sig lärdomar som utgår ifrån:

- Mer fokus och flexibilitet för att anpassa de europeiska värderingarna till nationella prioriteringar.
- Nå ut till fler ungdomsgrupper, särskilt till ungdomar med färre möjligheter.
- Ett nytt sätt att arbeta tvärsektorielt.
- Förbättra transparensen och möjligheten till uppföljning i ramverket.
- Deltagande styrning på flera nivåer.
- En tydligare koppling mellan EU:s ungdomspolicy och aktiviteter i EU-program relevanta för ungdomar.

Förslaget till en ny strategi presenterades för medlemsstaterna den 22 maj 2018.

1.2 Förslagets innehåll

Sedan 2002 finns ett särskilt ungdomspolitiskt samarbete inom EU, grundat på principerna om aktivt deltagande och lika tillgångar till möjligheter. Samarbetet bedrivs i samverkan med andra politikområden med fokus på unga kvinnor och män, såsom utbildning och sysselsättning.

I meddelandet framhålls att ett nytt ungdomspolitiskt samarbete i EU kan hjälpa till att få bukt med den paradox som för närvarande präglar ungdomars politiska deltagande. Å ena sidan är ungdomar politiskt intresserade och socialt aktiva. Å andra sidan undviker de traditionella former av deltagande. Ungdomspolitiken kan bidra till att förverkliga visionen om ett Europa där ungdomar kan ta tillvara möjligheter och relatera till europeiska värden. Ungdomsstrategin i EU visar på kommissionens och medlemsstaternas gemensamma åtagande på området.

Verksamheten inom det ungdomspolitiska samarbetet föreslås därför att koncentreras till tre åtgärdsområden.

2017/18:FPM121

ENGAGERA: Att främja ungdomars deltagande i det demokratiska livet.

SAMMANFÖRA: Att sammanföra unga människor i och utanför EU för att främja volontärarbete, utbytesstudier, solidaritet och interkulturell förståelse.

STÄRKA: Att öka ungdomars medbestämmande genom att göra ungdomsarbetet mer kvalitativt och innovativt samt öka erkännandet av sådana erfarenheter.

Särskild uppmärksamhet kommer att ägnas åt åtgärder som syftar till att nå alla ungdomar, spänna över olika nivåer - från den globala till den lokala nivån, och att inkludera den virtuella världen. Ungdomsstrategin föreslås under de kommande åren (2019–2027) ha följande syften:

- Ge ungdomar egenmakt att utforma sina egna liv, bygga upp ungdomarnas motståndskraft och rusta dem med livskunskap för att klara sig i en föränderlig värld.
- Uppmuntra ungdomar att bli aktiva medborgare som verkar för solidaritet och positiv förändring i samhällen runt om i Europa, inspirerade av EU:s värden och en europeisk identitet.
- Bidra till att förebygga socialt utanförskap bland ungdomar.
- Se till att politiska beslut påverkar ungdomar i mer positiv riktning genom att föra dialog och tillgodose ungas behov inom olika sektorer.

Sammanfattningsvis föreslås detta ske genom att:

- Förbättra det sektorsövergripande samarbetet mellan olika politikområden, bland annat genom att inrätta en ungdomssamordnare inom EU som kan ge ungdomar en röst vid utformningen av EU:s politik.
- Kartlägga EU:s satsningar på ungdomar.
- Lansera EU:s nya och mer inkluderande ungdomsdialog med fokus på ungdomar med färre möjligheter.
- Undanröja hinder för och möjliggöra rörlighet i samband med volontärarbete och solidaritetsverksamhet.
- Genomföra en agenda för ungdomsarbete för att öka erkännandet av icke-formellt lärande.
- Stärka kopplingen mellan EU:s ungdomspolitik och liknande EU-program (Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren).

På EU-nivå föreslås arbetet koncentreras mot att lansera en ny ungdomsdialog i EU, stärka den europeiska ungdomsportalen, öka ungdomars deltagande i det demokratiska livet och att stödja utbildning i delaktighetsprocesser genom Erasmus+. Medlemsstaterna uppmanas att främja dialog och mekanismer för deltagande på alla beslutsnivåer, främja ungdomars sociala och medborgerliga engagemang, förbereda unga människor på deltagande genom olika former av ungdomsarbete och engagemang, undersöka innovativa och alternativa former för demokratiskt deltagande samt att använda verktyg för att främja debatt om EU.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Inga konsekvenser för svensk lagstiftning förutses.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet analyseras fortfarande inom Regeringskansliet.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen menar att grunden till att unga, såväl kvinnor som män, ska kunna inkluderas i unionens utveckling är en politik som gynnar ungas levnadsvillkor. Regeringen kommer i det fortsatta arbetet att utgå från målet för den nationella ungdomspolitikerna, det vill säga att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen.

Regeringen ser positivt på att en ny gemensam strategi för ungdomsfrågor inom EU tas fram för att samordna de insatser som görs även om huvudansvaret för ungdomspolitikerna ligger hos medlemsstaterna. Det är därför viktigt att strategin endast omfattar sådana mellanstatliga insatser som ger ett mervärde på nationell nivå och som annars inte hade varit möjliga. I och med att den totala EU-budgeten kommer att behöva minska mot bakgrund av Storbritanniens utträde kommer kostnadsdrivande initiativ behöva undvikas och möjligheter till besparingar ses över. Regeringen välkomnar insatser för ungdomars rörlighet och utbyten mellan länder. Det är positivt att strategin kopplas till befintliga och kommande EU-program såsom Erasmus och Solidaritetskåren, liksom att också informellt lärande lyfts fram.

Regeringen ser positivt på att strategin betonar inkludering av unga med färre möjligheter. Regeringen vill även framhålla vikten av att ungdomar själva är med och har reellt inflytande i beslutsprocesserna. En balans mellan inkluderande av såväl representanter från ungdomsrörelsen som ett generellt bredare deltagande av ungdomar bör eftersträvas.

Förslaget på ungdomsstrategi har ännu inte behandlats i rådet. På rådsmötet för utbildning, ungdom, kultur och idrott den 22 maj 2018 hölls en riktlinjedebatt om medlemsstaternas ståndpunkter inför en kommande strategi. Flertalet medlemsstater delade Sveriges uppfattning om vikten av en tydlig koppling till de 11 ungdomsmålen och uppmanade kommissionen att integrera dessa i den nya strategin. Ett antal medlemsstater framhävde även vikten av gemensamma europeiska aktiviteter såsom Solidaritetskåren, Erasmus+ och ungdomskonferenser. Flera medlemsstater ansåg vidare att den strukturerade dialogen, på alla nivåer, är mycket viktig. Tyskland efterfrågade särskilt en tydligare koppling mellan ungdomsstrategin och EU:s strukturfonder.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer (LSU) välkomnar den sektorsövergripande ansatsen men vill att arbetsprocessen ska förtydligas och att arbetsområden ska utarbetas. Ungdomsmålen som helhet bör få en tydlig roll i den kommande policyutvecklingen på ungdomsområdet. LSU vill vidare se att strategin har en tydligare rättighetsbaserad grund. De vill också understryka vikten av de nationella landsråden och ungdomsorganisationerna vilkas roll bör betonas ännu starkare. LSU välkomnar förslaget att tillsätta en ungdomskordinator samt att nationella arbetsplaner ska utarbetas men menar att förslagen behöver konkretiseras ytterligare.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) anser att det är svårt att se kontinuiteten mellan den nuvarande strategin och den föreslagna. De övergripande målen för 2010–2018 tas inte upp i förslaget och inga nya skrivs fram. MUCF önskar att områdena utbildning, arbete, social inkludering, jämställdhet och psykisk ohälsa, vilka nämns i den nuvarande strategin, står kvar som några av de viktigaste åtgärderna i den nya strategin. MUCF anser att kommissionen måste ta fram en modell för hur ungas röster och förslag kan tas tillvara på riktigt då MUCF ser det nuvarande samarbetet, genom den strukturerade dialogen, som två parallella processer där deltagarna aldrig möts.

Sveriges kommuner och landsting (SKL) välkomnar det initiativ som tas på europeisk nivå, syftande till att utveckla en strategi inom det ungdomspolitiskt relaterade området. Ungas inflytande är en bärande del i, nationell, regional och lokal ungdomspolitik vilket syftar till just reellt inflytande för ungdomar. Ungdomsfrågor är i grunden av tvärsektoriell art och spänner även i Sverige över ansvarsområden för statlig, regional och

lokal politik. Det är därför av vikt att strategin utformas med respekt för subsidiaritetsprincipen inom alla områden och nivåer. 2017/18:FPM121

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt då det rör sig om ett meddelande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt då meddelandet inte innehåller några lagstiftningsförslag.

3.3 Fortsatt behandling av ärendet

Ordförandeskapet avser att behandla meddelandet i rådsarbetsgruppen för ungdomsfrågor under hösten 2018.

4 Övrigt